

مبانی اقتصاد خرد

با نگرشی به اقتصاد ایران

دکتر محمد نوفرستی

دانشگاه شهید بهشتی

سرشناسه : نوفرستی، محمد، ۱۳۳۲ -
عنوان و نام پدیدآور : مبانی اقتصاد خرد با نگرشی به اقتصاد ایران / محمد نوفرستی.
مشخصات نشر : تهران؛ رسا، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری : ۴۰۰ ص. رنگی.
شابک : 978-964-317-830-7
وضعیت فهرست‌نویسی : فیا
موضوع : اقتصاد خرد
رده‌بندی کنگره : ۱۳۸۹ ن ۹۴۴ ف ۲ / HB ۱۸۰
رده‌بندی دیویی : ۳۳۸/۵
شماره کتابشناسی ملی : ۲۲۷۶۳۰۵

www.ketab.ir

مؤسسه خدمات فرهنگی رسا
صندوق پستی ۵۹۱۹ - ۱۵۸۷۵
تلفن: ۴۵ - ۸۸۸۳۴۸۴۴ فاکس: ۸۸۸۳۸۱۲۵
WWW.RASABOOKS.IR

چاپ اول ۱۳۹۰ / تیراژ ۱۰۰۰ نسخه
چاپخانه: نور تکس / صحافی: کیمیا

مرکز توزیع: پخش رسا - تلفن: ۶۶۴۱۵۰۴۰ و ۶۶۴۱۱۳۵۹
قیمت: ۱۸۰۰۰ تومان
با جلد اعلا: ۲۲۰۰۰ تومان

بانک سپه نخستین بانک ایرانی

تقریظ ریاست محترم بانک سپه

مرور تاریخ تحولات اقتصاد ایران در یکصد سال پیش، حکایت از وضعیت نابسامان اقتصادی و اجتماعی دارد که یکی از عوامل مهم آن، حضور نیروهای خارجی در نظام تصمیم‌گیری کشور، به‌ویژه حضور پررنگ در بازار پول، با تأسیس بانک‌های خارجی و به‌دلیل فقدان تجربه، مهارت و جسارت لازم نیروهای داخلی بود. تسلط خارجی‌ان بر بخش مالی کشور در این دوره، موجب نفوذ بیش از حد آن‌ها در بخش‌های مختلف اقتصادی و سیاسی ایران شد و از این نظر امتیازات گوناگون مانند: به‌وثیقه گذاشتن گمرکات جنوب برای دریافت وام ۵۰۰ هزار لیره در سال ۱۸۹۲ میلادی از بانک شاهنشاهی (خارجی)، وام ۲۲/۵ میلیون مناتی در سال ۱۹۰۰ میلادی در مقابل اعطای عواید تمام گمرکات کشور (به‌استثنای گمرکات جنوب) و ... به کشورهای خارجی داده شد که آثار اقتصادی آن به‌دلیل ضربه زدن به تولیدات داخلی (به‌علت تسلط بر امور گمرکی و...) گسترده بوده و آثار جبران‌ناپذیری بر پایه‌های اقتصاد ایران وارد کرد.

در این برهه از تاریخ، بانک سپه به‌عنوان اولین بانک ایرانی در سال ۱۳۰۴ به بازار پول کشور قدم می‌گذارد تا برخی از نابسامانی‌های پولی و مالی ایجاد شده را سر و سامان دهد و دست بیگانگان را از رقم زدن سرنوشت مردم ایران‌زمین کوتاه سازد و عزت و اقتدار و استقلال را به تاجر، صنعتگر و کشاورز ایرانی برگرداند که مطالعه عملکرد بانک سپه و همگام شدن سایر بانک‌های ایرانی در این مسیر، گویای این مطلب است. بعد از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی و اجرای قانون بانکداری بدون ربا، بانک سپه همواره به‌عنوان نخستین بانک ایرانی در ارائه خدمات نوین بانکی پیشگراول بوده و در سطح خرد و کلان (تامین مالی نیازهای اساسی مردم، اصناف، متولیان بخش صنعت و معدن و کشاورزی و...) خدمات ارزنده‌ای ارائه کرده است. این بانک با ورود به عرصه اجرای پروژه‌های عظیم ملی و منطقه‌ای در اقصی نقاط میهن اسلامی، نقش بنیادی در افزایش تولید ناخالص داخلی، رشد اشتغال، ارتقای سطح رفاه و... داشته و یکی از نهادهای مهم توسعه کشور قلمداد می‌شود.

کتاب کاربردی «مبانی اقتصاد خرد، با نگرشی به اقتصاد ایران» در سال مزین به شعار راهبردی «جهاد اقتصادی» منتشر می‌شود و اطمینان دارد کلیه متولیان اقتصادی را به مسیر تحقق اهداف جهاد اقتصادی هدایت می‌کند و اثربخشی آن در جامعه نمود عینی خواهد یافت. بانک سپه افتخار دارد که در انتشار این کتاب وزین که مباحث نظری اقتصاد خرد را در زندگی روزمره قشرهای مختلف مردم عملیاتی کرده و به‌عنوان نقطه عطفی در بومی کردن نظریات اقتصادی، به‌ویژه اقتصاد خرد، در ارتقای سطح دانش و بینش دانشجویان و متولیان اقتصادی برای حرکت به‌سمت پیشرفت اقتصادی است، مشارکت می‌کند. امید است با همت اندیشمندان و عالمان اقتصاد، مباحث اقتصادی در کشور بومی شود و به‌سمت اقتصاد اسلامی که خاستگاه آن جامعه اسلامی و آحاد مرد فهیم ایران است، حرکت کند.

دکتر رامین پاشایی مقام

رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل بانک سپه

اقتصاد دانشی است که در تمامی حرفه‌ها به عنوان ابزاری اساسی کاربرد دارد و علمی است که هر شهروند مسئول باید از آن بهره‌ای داشته باشد. این کتاب برای استفاده در اولین درس اقتصاد خرد با این هدف نوشته شده است تا شما را با شیوه تفکر اقتصادی و چگونگی کارکرد اقتصاد آشنا کند. مبانی اقتصاد خرد را می‌توان مهم‌ترین درس شما تلقی کرد، زیرا که طرز اندیشیدن به شیوه اقتصادی را در شما پرورش می‌دهد. شیوه‌ای که اگر بر آن تسلط یابید، سودمندی آن را در تمام زوایای زندگی خویش تجربه خواهید کرد. دامنه کاربرد تفکر اقتصادی عملاً نامحدود است. هنگامی که چگونگی فکر کردن به مانند یک اقتصاددان را فرا بگیرید، دریچه‌ای را برای خود، به دنیای جدیدی باز خواهید کرد که شما را به هیجان خواهد آورد. وقت را مغتنم شمارید و سعی کنید تا از فرصت پیش آمده به بهترین نحو بهره‌برداری کنید.

اما بدانید که متأسفانه فراگیری اقتصاد به سادگی امکان پذیر نیست. تنها به خواندن و به خاطر سپردن مطالب نمی‌توان اکتفا کرد. خواننده‌ها به زودی فراموش می‌شوند. باید در عمل آن را تمرین کنید تا بیاموزید. کنفوسیوس می‌گوید:

- می‌شنوم و فراموش می‌کنم،
- می‌بینم و به خاطر می‌آورم،
- انجام می‌دهم و می‌فهمم.

برای آنکه بتوانید به شیوه یک اقتصاددان بیاندیشید باید از دو مرحله آموزشی گذر کنید. نخستین مرحله آن است که منطق نظریه‌های اقتصادی را به خوبی درک کنید. سپس در دومین مرحله، بتوانید نظریه را در تحلیل و تفسیر مسائل دنیای واقعی به کار گیرید. شما هنگامی بیشترین نفع را از خواندن اقتصاد خواهید برد که بتوانید در هر دو مرحله ورزیده شوید. تنها یک راه برای موفقیت در چنین امری وجود دارد و آن اینکه فراگیری یک نظریه اقتصادی را بلافاصله با کاربرد مستقیم آن نظریه به مسائل دنیای واقعی پیوند دهید. به کارگیری عملی نظریه‌ها در تفسیر پدیده‌ها است که آموختن اقتصاد را ممکن می‌سازد. این کتاب به گونه‌ای طراحی شده است تا برای شما چنین امکانی را فراهم آورد.

هر فصل کتاب با طرح چند ایده اساسی آغاز می‌شود که در قالب اهداف فصل بیان شده‌اند. در درون فصل، هر بخشی از آن بر روی یکی از این ایده‌ها تمرکز می‌یابد. متن هر بخش، با بیانی ساده و رسا، مفاهیم اقتصادی (ابزار) مورد نیاز برای تحلیل ایده مطرح شده در آن بخش را ارائه کرده و آن را به کمک مثال‌ها، نمودارها و عکس‌ها تقویت می‌نماید. لازمه آنکه بفهمید چگونه اقتصاددانان به نتایجی که می‌رسند دست می‌یابند آن است که مفاهیم ارائه شده در هر بخش را به درستی فراگیرید. پس از فراگیری، به زمینه‌های کاربردی ارائه شده

در هر فصل دقت کنید تا ببینید که چگونه ابزاری که هم‌اکنون فرا گرفته‌اید می‌تواند برای تحلیل مسئله مورد نظر به کار گرفته شود. این زمینه‌های کاربردی، در کتاب تحت عنوان «اقتصاد در زندگی روزانه»، «اقتصاد در گذر زمان»، «اقتصاد در پهنه جهان» و «اقتصاد در رسانه‌ها» ارائه شده‌اند. دانستن چگونگی به کارگیری و استفاده از خواننده‌ها است که باعث می‌شود تا آنچه را که خوانده‌اید به خوبی بیاموزید. مشاهده چگونگی کاربرد ابزار در تحلیل مسائل نه تنها قدرت شیوه تفکر اقتصادی را به نمایش می‌گذارد، بلکه به شما کمک می‌کند تا به آن سطحی از دانش اقتصاد که «توان به کارگیری اقتصاد در زندگی خود» است برسید. در غیر این صورت، توجیه چندانی ندارد که وقت خود را صرف مطالعه اقتصاد کنید.

هر یک از بخش‌های درون هر فصل، در پایان با «تأمل و خودآزمایی» همراه است. تأمل و خودآزمایی به منزله یک «یست» عمل کرده و شما را تشویق می‌کند تا قبل از آنکه به مبحث بعدی بپردازید، مفاهیم آن بخش را مرور کرده و به کارگیری آن را تمرین کنید. سطح آموخته‌های خود را توسط پرسش‌ها و تمرینات انتهای آن بخش محک بزنید. پاسخ پرسش‌های هر بخش که در انتهای همان بخش آمده است به شما کمک می‌کند تا با مقابله پاسخ‌های خویش، اعتماد به نفس لازم را برای شروع مطالب بخش بعد به دست آورید.

در انتهای هر فصل، خلاصه‌ای از مطالب آن فصل در قالب مجموعه‌ای از نکات اساسی آورده شده است تا مرور سریع مطالب فصل را برای شما امکان پذیر کند. در عین حال، این خلاصه، پاسخ تمام سئوالاتی که در انتهای بخش‌های مختلف آن فصل مطرح شده است را ارائه می‌کند. برای تأکید بر واژه‌های مهم هر فصل و آشنایی با واژه‌های معادل انگلیسی آن، در پایان هر فصل، بخشی تحت عنوان «واژه‌های کلیدی» آورده شده است. همچنین مجدداً چند تمرین به عنوان «تمرینات فصل» ارائه شده است تا امکان تمرین هر چه بیشتر را برای شما فراهم آورد. تمرین کمال آفرین است.

توجه داشته باشید که فراگیری اقتصاد مستلزم تلاشی پیگیر و مداوم است. اقتصاد یک رشته تجمعی است به این مفهوم که هر مبحث جدیدی که تدریس می‌شود بر اساس مطالب مطرح شده قبلی پایه‌گذاری شده است. اگر مطالب ارائه شده را به موقع نخوانید و تکالیف آن را انجام ندهید، به طور قطع برایتان مشکل خواهد بود که بتوانید مباحث بعدی را دنبال کنید. اگر قرار باشد که ۱۰۰۰ دراز و نشست را در طول یک ترم انجام دهید، زیاد سخت نیست که به طور مرتب هر روز ۱۰ دراز و نشست را انجام دهید. اما خیلی سخت و شاید غیرممکن باشد که بتوانید ۱۰۰۰ دراز و نشست را در آخرین روز ترم به انجام برسانید. فراگیری آنکه چگونه همانند یک اقتصاددان ببانددشید کار عظیمی است ولی غیرممکن نیست. این کتاب به شما کمک خواهد کرد تا به چنین هدفی دست یابید. امیدوارم آموختن اقتصاد از روی این کتاب برای شما به همان اندازه جالب و لذت‌بخش باشد که نوشتن آن برای من.

تهیه و تدوین این کتاب بدون استفاده از نظرات، پیشنهادات و کمک دانشجویان عزیز امکان‌پذیر نبوده است. از تمامی این عزیزان به ویژه خانم‌ها زهرا نوروزی، فریام رستگاری و آقایان محمدرضا بازاری، مهدی جلویی، محمدحسین محمدی، آریا اردلان و بهزاد نوفرستی صمیمانه قدردانی و سپاسگزاری می‌کنم. تلاش جناب آقای محمدرضا ناجیان مدیر محترم مؤسسه خدمات فرهنگی رسا و همکارانشان در فراهم آوردن امکان چاپ این کتاب درخور تقدیر و سپاس فراوان است. از جناب آقای خسرو هادیان که تایپ نهایی و صفحه‌آرایی این کتاب را با صبر و حوصله و زیبایی هر چه تمام‌تر به انجام رسانیدند بی‌نهایت سپاسگزارم.

در طول تدوین این کتاب وقت زیادی را از همسر مهربانم و فرزندان عزیزم دریغ داشتیم. خود را مرهون آنان می‌دانم و از صبر و شکیبایی ایشان و درک و تحمل نبودن‌هایم هنگام نیاز به بودن‌ها از صمیم قلب تشکر و قدردانی می‌کنم.

محمد نوفرستی

دانشکده علوم اقتصادی و سیاسی

دانشگاه شهید بهشتی

پاییز ۱۳۸۹

خلاصه فهرست مطالب

آشنایی با علم اقتصاد

بخش اول

۳	اقتصاد و محدودیت منابع
۵	فصل ۱ اقتصاد چیست؟
۵۵	فصل ۲ کمیابی و نفع از مبادله

بخش دوم

۸۷	بازار و تخصیص منابع
۸۹	فصل ۳ مکانیسم بازار: عرضه و تقاضا
۱۳۹	فصل ۴ کشش و کاربرد آن
۱۸۳	فصل ۵ کارایی بازار و اثر مداخله دولت

اقتصاد خرد

بخش سوم

۲۲۵	رفتار تصمیم گیرندگان: مبانی عرضه و تقاضا
۲۲۷	فصل ۶ مصرف کننده و چگونگی انتخاب
۲۷۳	فصل ۷ نظریه تولید
۲۹۹	فصل ۸ نظریه هزینه و ترکیب بهینه نهاده‌ها

بخش چهارم

۳۳۳	ساختار بازار
۳۳۵	فصل ۹ بازار رقابت کامل
۳۶۹	فصل ۱۰ بازار انحصار کامل

فهرست مطالب

آشنایی با علم اقتصاد

■ اقتصاد در رسانه‌ها:

مجلس کلیات طرح افزایش ظرفیت پذیرش دانشجو را تصویب کرد..... ۶

■ اقتصاد در گذر زمان:

ابن خلدون اندیشمند مسلمان و نظریه پرداز مسایل اقتصادی ۹

■ اقتصاد در گذر زمان:

آدام اسمیت پدر علم اقتصاد جدید و ألفرد مارشال بنیان گذار اقتصاد خرد نوین ۱۳

■ اقتصاد در گذر زمان:

کارل مارکس و سوسیالیسم..... ۱۷

■ اقتصاد در گذر زمان:

اقتصاد اسلامی از دیدگاه شهید محمدباقر صدر..... ۱۹

بخش اول

اقتصاد و محدودیت منابع

فصل ۱

اقتصاد چیست؟

اهداف فصل ۵

۱-۱ محدودیت منابع و انتخاب ۶

مسئله کمیابی..... ۷

کمیابی منابع تولیدی ۸

کمیابی و انتخاب ۱۱

تعریف اقتصاد ۱۱

■ تأمل و خودآزمایی ۱-۱ ۱۴

۲-۱ نظام های اقتصادی ۱۵

سرمایه داری و سوسیالیسم ۱۵

اقتصاد مختلط ۱۶

اقتصاد اسلامی ۱۸

رقابت، جیره بندی و تبعیض ۱۸

■ تأمل و خودآزمایی ۲-۱ ۲۲

۳-۱ نظام اقتصادی و علم اقتصاد ۲۳

اقتصاد اثباتی و اقتصاد ارزشی ۲۳

نظریه اقتصادی و آزمون ۲۴

چرا اقتصاددانان در مسائل اقتصادی اختلاف نظر دارند؟ ۲۷

■ تأمل و خودآزمایی ۳-۱ ۲۹

■ اقتصاد در رسانه‌ها:

سهمیه‌بندی بنزین به ۸۰ لیتر در ماه کاهش یافت ۲۱

■ اقتصاد در رسانه‌ها:

سالانه باید یک میلیون فرصت شغلی فراهم شود ۲۳

■ اقتصاد در زندگی روزانه:

مسئله کمیابی چه ربطی به تعداد دوستانمان دارد؟ ۳۲

■ اقتصاد در گذر زمان:

اقتصاد علاوه بر نظریه‌پردازی نیازمند اندازه‌گیری است ۴۹

■ اقتصاد در گذر زمان:

فارابی: تقسیم کار و همکاری اقتصادی ۶۸

■ اقتصاد در رسانه‌ها:

سبزی پاک‌کرده دکتر بیژن در بسته‌بندی بهداشتی به بازار عرضه شد ۷۶

■ اقتصاد در رسانه‌ها:

اولین سمینار زرشک در بیرجند برگزار شد ۸۱

۴-۱ شیوه تفکر اقتصادی و انتخاب ۳۲

سه اصل بدیهی یک انتخاب منطقی ۳۲

تحلیل بر اساس کمیت‌های نهایی ۳۵

□ تأمل و خودآزمایی ۴-۱ ۳۶

۵-۱ اقتصاد خرد و کلان ۳۷

□ تأمل و خودآزمایی ۵-۱ ۳۹

مرور فصل، واژه‌های کلیدی و تمرینات ۴۰

پیوست: ابزار مورد استفاده در تحلیل‌های اقتصادی ۴۳

پ-۱ منحنی‌ها و معادلات ۴۳

پ-۲ نمودارهای آماری ۴۹

فصل ۲

کمیابی و نفع از مبادله

اهداف فصل ۵۷

۱-۲ مبادله و هزینه فرصت ۵۸

مزیت نسبی و مبادله ۵۸

منشاءهای مزیت نسبی ۶۰

□ تأمل و خودآزمایی ۱-۲ ۶۱

۲-۲ مزیت نسبی و امکانات تولید ۶۲

منحنی امکانات تولید ۶۲

ترکیبات دست‌یافتنی و دست‌نیافتنی ۶۴

هزینه فرصت ۶۵

تأثیر بهره‌وری بر منحنی امکانات تولید ۶۶

منافع حاصل از تخصص و مبادله ۶۷

منحنی امکانات تولید با تعداد زیادی نیروی کار ۶۹

□ تأمل و خودآزمایی ۲-۲ ۷۲

۳-۲ بهره‌برداری مؤثر از منابع تولیدی ۷۵

کارایی تولیدی و کارایی تخصیصی ۷۵

فایده نهایی ۷۵

هزینه فرصت ۷۷

استفاده از منابع تولیدی به صورت کارا ۷۷

□ تأمل و خودآزمایی ۳-۲ ۷۹

۴-۲ عوامل مؤثر بر انتقال منحنی امکانات تولید ۸۰

افزایش منابع مولد جامعه ۸۰

بهبود تکنولوژی ۸۲

□ تأمل و خودآزمایی ۴-۲ ۸۵

مرور فصل، واژه‌های کلیدی و تمرینات ۸۶

■ اقتصاد در رسانه‌ها:

زغال اخته از پوسیدگی دندان پیشگیری می‌کند ۱۰۰

■ اقتصاد در رسانه‌ها:

آنفلوآنزای مرغی، بازار ماهی را رونق داد ۱۰۱

■ اقتصاد در رسانه‌ها:

یک تابلوخط فارسی به مبلغ ۸۸ هزار پوند در لندن فروش رفت ۱۰۶

■ اقتصاد در رسانه‌ها:

احتمال بیکاری ۹ هزار نفر در اثر حذف یارانه آرد نان فانتزی ۱۱۰

■ اقتصاد در رسانه‌ها:

بازار سیاه برای بلیط‌های تهران - مشهد ۱۱۶

■ اقتصاد در زندگی روزانه:

فروش بلیط سینما توسط دلان در حاشیه خیابان ۱۱۷

■ اقتصاد در رسانه‌ها:

افزایش بهای گوسفند زنده به مناسبت عید قربان ۱۱۸

■ اقتصاد در زندگی روزانه:

ماهی شب عید ۱۲۱

■ اقتصاد در رسانه‌ها:

یک میلیون تن محصول باغی را سرما زد ۱۲۲

■ اقتصاد در گذر زمان:

ساختار ریاضی الگوهای اقتصادی ۱۳۶

بخش دوم بازار و تخصیص منابع

فصل ۳

مکانیسم بازار: عرضه و تقاضا

اهداف فصل	۸۹
۱-۳ بازار	۹۰
بازارهای رقابتی	۹۰
نمودار جریان فعالیت‌های اقتصادی	۹۱
■ تأمل و خودآزمایی ۱-۳	۹۳
۲-۳ تقاضا	۹۳
قانون تقاضا	۹۴
جدول تقاضا و منحنی تقاضا	۹۴
منحنی تقاضای فردی و منحنی تقاضای بازار	۹۵
عوامل مؤثر بر تقاضا	۹۶
تغییر در تقاضا و تغییر در مقدار تقاضا	۱۰۰
■ تأمل و خودآزمایی ۲-۳	۱۰۳
۳-۳ عرضه	۱۰۴
قانون عرضه	۱۰۴
جدول عرضه و منحنی عرضه	۱۰۵
منحنی عرضه انفرادی و منحنی عرضه بازار	۱۰۷
عوامل مؤثر بر عرضه	۱۰۸
تغییر در عرضه و تغییر در مقدار عرضه	۱۱۱
■ تأمل و خودآزمایی ۳-۳	۱۱۲
۴-۳ تعادل بازار	۱۱۴
تغییر در نقطه تعادل: انتقال منحنی‌های عرضه و تقاضا	۱۱۸
مکانیسم بازار و پاسخ به سه سؤال اساسی اقتصاد	۱۲۵
■ تأمل و خودآزمایی ۴-۳	۱۲۶
مرور فصل، واژه‌های کلیدی و تمرینات	۱۲۸
پیوست: نمایش ریاضی تقاضا، عرضه و تعادل	۱۳۱
پ-۱ تعیین قیمت و مقدار تعادل بازار به صورت ریاضی	۱۳۱
معادله منحنی تقاضا	۱۳۱
معادله منحنی عرضه	۱۳۲
تعیین نقطه تعادل بازار	۱۳۳
پ-۲ انتقال منحنی‌های عرضه و تقاضا	۱۳۵
تمرینات بخش پیوست	۱۳۸

■ اقتصاد در زندگی روزانه:

اگر اتومبیل‌های کم‌مصرف‌تر به بازار بیایند، آلودگی هوا کمتر خواهد شد یا بیشتر؟ ۱۴۲

□ اقتصاد در پهنه جهان:

کشش قیمتی تقاضای غذا در برخی کشورها ۱۴۷

□ اقتصاد در پهنه جهان:

کشش‌های درآمدی تقاضا ۱۶۰

■ اقتصاد در رسانه‌ها:

ذخیره‌سازی میوه برای «شب یلدا» آماده شد ۱۷۰

■ اقتصاد در رسانه‌ها:

باغداران و کشاورزان هوشیار باشند، احتمال وقوع سرمازدگی نابهنگام ۱۷۴

■ اقتصاد در رسانه‌ها:

طرح برخورد قاطع با خرده‌فروشان مواد مخدر ۱۷۵

فصل ۴

کشش و کاربرد آن

اهداف فصل ۱۳۹

۱-۴ کشش قیمتی تقاضا ۱۴۰

تعریف و چگونگی محاسبه کشش قیمتی تقاضا ۱۴۰

عوامل مؤثر بر کشش قیمتی تقاضا ۱۴۵

کشش در طول یک منحنی تقاضای خطی ۱۴۶

کشش سه منحنی تقاضای خطی ۱۴۹

محاسبه کشش قیمتی تقاضا به صورت هندسی ۱۵۰

کشش و مخارج کل در طول یک منحنی تقاضای خطی ۱۵۱

□ تأمل و خودآزمایی ۱-۴ ۱۵۵

۲-۴ کشش درآمدی و کشش قیمتی مقاطع تقاضا ۱۵۷

کشش درآمدی تقاضا ۱۵۷

کشش قیمتی مقاطع تقاضا ۱۵۸

□ تأمل و خودآزمایی ۲-۴ ۱۶۱

۳-۴ کشش قیمتی عرضه ۱۶۲

تعریف و چگونگی محاسبه کشش قیمتی عرضه ۱۶۲

منحنی عرضه کاملاً با کشش و بی‌کشش ۱۶۶

عوامل مؤثر بر کشش قیمتی عرضه ۱۶۸

محاسبه کشش قیمتی عرضه به صورت هندسی ۱۷۰

□ تأمل و خودآزمایی ۳-۴ ۱۷۲

۴-۴ کاربرد کشش عرضه و تقاضا ۱۷۴

تعیین قیمت تعادلی جدید بازار با استفاده از کشش‌های قیمتی عرضه

و تقاضا ۱۷۴

□ تأمل و خودآزمایی ۴-۴ ۱۷۸

مرور فصل، واژه‌های کلیدی و تمرینات ۱۷۹

فصل ۵

کارایی بازار و اثر مداخله دولت

اهداف فصل ۱۸۳

۱-۵ اضافه رفاه مصرف‌کننده و تولیدکننده ۱۸۴

تقاضا و فایده نهایی ۱۸۴

اضافه رفاه مصرف‌کننده ۱۸۴

عرضه و هزینه نهایی ۱۸۵

اضافه رفاه تولیدکننده ۱۸۶

کارایی بازار ۱۸۷

□ تأمل و خودآزمایی ۱-۵ ۱۹۰

■ اقتصاد در رسانه‌ها:

وزارت مسکن با ابزار قانونی اجاره بها را کنترل می‌کند ۱۹۳

■ اقتصاد در پهنه جهان:

سقف اجاره بهای منازل مسکونی ۱۹۴

■ اقتصاد در رسانه‌ها:

پنیر سفید در بازار سیاه ۱۹۵

■ اقتصاد در رسانه‌ها:

قیمت زعفران نسبت به کف سال گذشته افزایش می‌یابد ۱۹۷

■ اقتصاد در رسانه‌ها:

حداقل دستمزد کارگران ۳۰۳ هزار تومان تعیین شد ۱۹۹

■ اقتصاد در رسانه‌ها:

وضع مالیات بر هله هوله‌ها برای مبارزه با چاقی ۲۰۰

■ اقتصاد در رسانه‌ها:

مالیات بر سیگار دو برابر شد ۲۰۸

۲-۵ کنترل قیمت و محدود کردن مقدار ۱۹۲

سقف قیمت ۱۹۳

کف قیمت ۱۹۶

کنترل مقدار ۱۹۹

■ تأمل و خودآزمایی ۲-۵ ۲۰۲

۳-۵ مالیات‌ها ۲۰۵

اصابت مالیاتی: چه کسی بار مالیاتی را تحمل می‌کند؟ ۲۰۵

مالیات بر حقوق و دستمزد ۲۰۸

مالیات و کارایی ۲۱۰

■ تأمل و خودآزمایی ۳-۵ ۲۱۱

مرور فصل، واژه‌های کلیدی و تمرینات ۲۱۴

پیوست: تحلیل ریاضی سقف قیمت، کف قیمت و مالیات‌ها ۲۱۹

پ-۱ تعیین آثار سقف قیمت و کف قیمت به صورت ریاضی ۲۱۹

تحلیل ریاضی سقف قیمت ۲۱۹

تحلیل ریاضی کف قیمت ۲۲۰

پ-۲ تحلیل ریاضی مالیات‌ها ۲۲۰

تمرینات بخش پیوست ۲۲۲

اقتصاد خرد

بخش سوم

رفتار تصمیم‌گیرندگان: مبانی عرضه و تقاضا

فصل ۶

مصرف‌کننده و چگونگی انتخاب

اهداف فصل ۲۲۷

۱-۶ طبیعت ترجیحات مصرف‌کننده و نظریه مطلوبیت ۲۲۸

مفهوم مطلوبیت ۲۲۸

مطلوبیت کل و مطلوبیت نهایی ۲۲۹

قانون نزولی بودن مطلوبیت نهایی ۲۳۱

□ تأمل و خودآزمایی ۱-۶ ۲۳۵

۲-۶ تعادل مصرف‌کننده و تقاضا ۲۳۶

شرط به حداکثر رسیدن مطلوبیت تعادل و مصرف‌کننده ۲۳۶

■ اقتصاد در گذر زمان:

جرمی بنتهام، ویلیام استنلی جونز و ظهور نظریه مطلوبیت ۲۳۱

■ اقتصاد در زندگی روزانه:

چرا غذایی که هنوز قابل خوردن است را دور می‌ریزیم؟ ۲۳۴

■ اقتصاد در رسانه‌ها:

بستنی افسردگی را کاهش می‌دهد ۲۳۸

■ اقتصاد در گذر زمان:

معمای آب و الماس ۲۴۰

■ اقتصاد در زندگی روزانه:

از فروشگاه ما دومین واحد کالا را ارزان‌تر بخرید ۲۴۲

■ اقتصاد در رسانه‌ها:

مشکل تولید موبایل ایرانی، تکنولوژی است یا مدیریت؟ ۲۷۲

■ اقتصاد در زندگی روزانه:

چرا نمی‌توان گندم مصرفی تمام مردم دنیا را در یک گندان کاشت؟ ۲۸۲

تبادل مصرف‌کننده و منحنی تقاضای فردی ۲۳۸

از منحنی تقاضای فردی تا منحنی تقاضای بازار ۲۳۹

□ تأمل و خودآزمایی ۲-۶ ۲۴۳

مرور فصل، واژه‌های کلیدی و تمرینات ۲۴۶

پیوست: تحلیل رفتار مصرف‌کننده به کمک خط بودجه و منحنی‌های

بی‌تفاوتی ۲۴۹

پ-۱ تعیین نقطه تعادل مصرف‌کننده ۲۵۰

خط بودجه: توان مصرف‌کننده ۲۵۰

منحنی‌های بی‌تفاوتی: تمایلات مصرف‌کننده ۲۵۴

بهینه‌یابی: انتخاب مصرف‌کننده ۲۵۷

پ-۲ تأثیر تغییر قیمت بر انتخاب مصرف‌کننده: استخراج منحنی

تقاضا ۲۶۱

پ-۳ تأثیر تغییر در آمد بر انتخاب مصرف‌کننده: استخراج منحنی

انگل ۲۶۳

اثر جانشینی و اثر درآمدی ۲۶۴

خلاصه پیوست، واژه‌های کلیدی و تمرینات ۲۶۷

تمرینات بخش پیوست ۲۶۸

فصل ۷

نظریه تولید

اهداف فصل ۲۷۱

۷-۱ نقش بنگاه تولیدی و فرایند تولید ۲۷۲

هدف بنگاه تولیدی ۲۷۳

تکنولوژی و تابع تولید ۲۷۳

کوتاه مدت و بلندمدت در فرایند تولید ۲۷۴

□ تأمل و خودآزمایی ۷-۱ ۲۷۵

۷-۲ تولید در کوتاه مدت ۲۷۶

تولید کل ۲۷۶

قانون بازده نزولی ۲۷۷

تولید متوسط و تولید نهایی ۲۷۸

استخراج منحنی‌های تولید متوسط و تولید نهایی نیروی کار به صورت

هندسی ۲۷۹

مراحل سه گانه تولید در کوتاه مدت ۲۸۳

□ تأمل و خودآزمایی ۷-۲ ۲۸۴

۷-۳ تولید در بلند مدت ۲۸۶

منحنی‌های تولید یکسان ۲۸۶

نرخ نهایی جانشینی فنی ۲۸۸

.....	منطقه اقتصادی تولید در بلند مدت	۲۸۹
.....	بازده نسبت به مقیاس تولید	۲۹۰
.....	■ تأمل و خودآزمایی ۳-۷	۲۹۲
.....	مرور فصل، واژه‌های کلیدی و تمرینات	۲۹۳

فصل ۸

نظریه هزینه و ترکیب بهینه نهاده‌ها

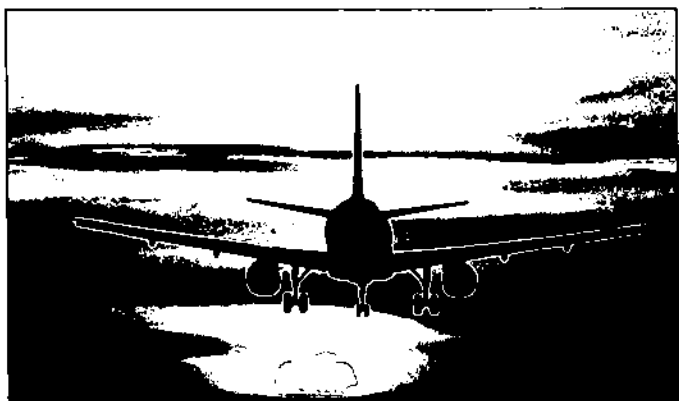
.....	اهداف فصل	۲۹۷
.....	۸-۱ مفهوم و ماهیت هزینه‌های تولید	۲۹۸
.....	هزینه صریح و هزینه ضمنی	۲۹۸
.....	سود حسابداری و سود اقتصادی	۲۹۸
.....	هزینه فنا شده	۳۰۰
.....	■ تأمل و خودآزمایی ۸-۱	۳۰۱
.....	۸-۲ هزینه‌های تولید در کوتاه مدت	۳۰۳
.....	هزینه کل، ثابت و متغیر	۳۰۳
.....	هزینه متوسط	۳۰۴
.....	هزینه نهایی تولید	۳۰۵
.....	استخراج منحنی‌های هزینه متوسط و نهایی از روی منحنی‌های هزینه کل به صورت هندسی	۳۰۷
.....	رابطه هزینه متوسط و نهایی با تولید متوسط و نهایی	۳۰۹
.....	■ تأمل و خودآزمایی ۸-۲	۳۱۳
.....	۸-۳ هزینه‌های تولید در بلند مدت	۳۱۵
.....	به دست آوردن منحنی هزینه متوسط بلند مدت	۳۱۵
.....	عوامل مؤثر بر انتقال منحنی هزینه متوسط بلند مدت	۳۱۹
.....	■ تأمل و خودآزمایی ۸-۳	۳۲۰
.....	مرور فصل، واژه‌های کلیدی و تمرینات	۳۲۲
.....	پیوست: انتخاب ترکیب بهینه نهاده‌های تولید در بلندمدت	۳۲۵
.....	پ-۱ حداقل کردن هزینه تولید در بلندمدت	۳۲۵
.....	خط هزینه یکسان	۳۲۵
.....	ترکیب بهینه نهاده‌های تولید	۳۲۷
.....	پ-۲ مسیر توسعه بنگاه در بلندمدت	۳۳۰
.....	استخراج منحنی هزینه کل بلندمدت از روی مسیر توسعه	۳۳۱
.....	تمرینات بخش پیوست	۳۳۲

■ اقتصاد در پهنه جهان:

..... ۳۱۰ موفقیت و شکست از فروش به قیمتی کمتر از هزینه تولید

■ اقتصاد در زندگی روزانه:

..... ۳۱۸ دستگاه‌های خودپرداز بانکی و هزینه گرفتن پول نقد

■ اقتصاد در زندگی روزانه:

چه بر سر دوچرخه دوست‌داشتنی دوران کودکی شما آمده است؟ ۳۳۷

■ اقتصاد در زندگی روزانه:

زاغه و زاغه‌نشینی، واقعیتی همیشه پایدار ۳۴۱

■ اقتصاد در زندگی روزانه:

چرا رستوران‌ها در فصولی از سال که مشتریان اندکی دارند کماکان بازند؟ ۳۴۸

■ اقتصاد در زندگی روزانه:

فرصت‌های سودآور به سرعت شکار می‌شوند ۳۵۶

بخش چهارم ساختار بازار

فصل ۹

بازار رقابت کامل

اهداف فصل ۳۳۵

۹-۱ نظریه رقابت کامل ۳۳۶

منحنی تقاضایی که بنگاه با آن مواجه است ۳۳۸

درآمد کل، متوسط و نهایی بنگاه رقابتی ۳۳۹

□ تأمل و خودآزمایی ۹-۱ ۳۴۲

۹-۲ بازار رقابت کامل در کوتاه مدت ۳۴۳

تعیین سطح تولید تعادلی بنگاه به کمک درآمد کل و هزینه کل ۳۴۳

تحلیل حداکثر سود با استفاده از منحنی‌های واحد ۳۴۵

نقطه تعطیل بنگاه در کوتاه مدت ۳۴۷

منحنی عرضه بنگاه در کوتاه مدت ۳۴۹

استخراج منحنی عرضه صنعت در کوتاه مدت ۳۵۰

□ تأمل و خودآزمایی ۹-۲ ۳۵۱

۹-۳ رقابت کامل در بلندمدت ۳۵۴

تعیین سطح تولید تعادلی بنگاه در بلندمدت ۳۵۴

استخراج منحنی عرضه صنعت در بلندمدت ۳۵۷

رقابت کامل و کارایی اقتصادی ۳۶۰

□ تأمل و خودآزمایی ۹-۳ ۳۶۲

مرور فصل، واژه‌های کلیدی و تمرینات ۳۶۵

فصل ۱۰

بازار انحصار کامل

اهداف فصل ۳۶۹

۱۰-۱ تعریف انحصار و علل پیدایش آن ۳۷۰

دلایل وجود انحصار ۳۷۰

□ تأمل و خودآزمایی ۱۰-۱ ۳۷۳

۳۷۲	■ اقتصاد در پهنه جهان:	۲-۱۰ نظریه انحصار ۳۷۲
۳۷۲	الماس در بازار جهانی	منحنی تقاضایی که یک انحصارگر با آن مواجه است ۳۷۳
۳۸۰	■ اقتصاد در رسانه‌ها:	استخراج منحنی‌های درآمد کل، متوسط و نهایی انحصارگر ۳۷۵
۳۸۰	واردات انحصاری محصولات کشاورزی	تعیین سطح تولید تعادلی بنگاه انحصاری ۳۷۸
۳۸۱	■ اقتصاد در زندگی روزانه:	■ تأمل و خودآزمایی ۲-۱۰ ۳۸۲
۳۸۱	آخرین پنبه‌زن محله ما انحصارگر شد	۳-۱۰ مقایسه بازار انحصاری با بازار رقابت کامل ۳۸۵
۳۸۷	■ اقتصاد در زندگی روزانه:	سطح تولید و قیمت بازار انحصاری در مقایسه با بازار رقابت کامل ۳۸۶
۳۸۷	بازار انحصاری بتن آماده	آثار رفاهی انحصار در مقایسه با بازار رقابت کامل ۳۸۸
		■ تأمل و خودآزمایی ۳-۱۰ ۳۸۹
		۴-۱۰ تبعیض قیمت ۳۹۱
		تحلیل نموداری تبعیض قیمت درجه سوم ۳۹۲
		■ تأمل و خودآزمایی ۴-۱۰ ۳۹۴
		مرور فصل، واژه‌های کلیدی و تمرینات ۳۹۵
		واژگان ۳۹۸